

Over een onbevoegde beheerder in het wisselrecht.

Bespreking rechtsvraag 7

E. Aspeele

I. DE FEITEN.

Een Duitse Aktiëgesellschaft F verkoopt een machine aan een Belgische NV S., die vertegenwoordigd wordt door een beheerder A. De machine wordt geleverd maar de Belgische NV, bij monde van beheerder A. vraagt krediet. De Duitse Aktiëgesellschaft stuurt een brief waarin zij haar instemming betuigt met het voorstel ; evenwel onder voorwaarde van acceptatie van een bijgevoegde wisselbrief door de Belgische NV. De wisselbrief wordt door beheerder A voor acceptatie getekend. Ze wordt teruggestuurd naar de A.G. met een begeleidende brief ondertekend door een andere beheerder P van de NV. Opmerking verdient dat de statuten van deze NV een clause bevatten krachtens welke de NV aan derden gebonden is door twee beheerders die gezamenlijk handelen.

Na de vervaldag wordt protest van niet betaling opgemaakt. Kort daarop verklaart de rechtbank de NV failliet.

De curator betwist de schuldvordering van de AG omdat de NV niet geldig vertegenwoordigd was bij de verkoop. De curator houdt de geleverde machine die nog niet gefunctioneerd heeft ter beschikking van de verkoper.

De Duitse A.G. repliceert dat door het aangaan van de wisselverbintenis de NV de koop heeft bekrachtigd.

Aan de inzenders werd gevraagd om de standpunten van de curator en van de A.G. te beoordelen. Ik zal pogen om in het kort een oplossing voor deze rechtsvraag te formuleren en ondertussen de standpunten van de beide inzenders GUIDO CASIER en LUC SPINCEMAILLE uit de 3e licentie te bespreken.

II. INLEIDING.

Een eerste reactie die ik had bij deze rechtsvraag was er een van verwondering over de houding van de Duitse A.G. Als student worden wij vanaf onze kandidaatsjaren geconfronteerd met het probleem van de tegenstelbaarheid (1) van het eigendomsvoorbehoud en de geldigheid van uitdruk-

(1) Voor een grondige studie van de problematiek, zie VAN DEN BERGH en DECALUWE, Afbetalingsovereenkomsten, Financieringshuur, Brouwerijovereenkomsten, *A.P.R.*, 1975.

kelijke ontbindende bedingen. En nu de curator aanbiedt om de verkoop als niet gedaan te beschouwen en om de verkochte machine ter beschikking van de verkoper te houden (2), gaat de A.G. er niet op in. Of het voor de A.G. voordeliger is om als chirografaire schuldeiser aanvaard te worden of om het eigendomsrecht over de machine uit te oefenen hangt af van de konkrete omstandigheden. Volgens een steekproef (3) van Jean Bastin zouden er in de jaren 1963, 1964 en 1965 zowat in 83 % van de faillissementen géén dividenden uitgekeerd zijn. Dat betekent dan dat de chirografaire schuldeiser volledig in de kou blijft staan. Anderzijds toont dezelfde auteur aan dat slechts in 45 % van de gevallen, de verkoper van bedrijfsuitrusting die gewapend was met zijn voorrecht, meer dan de helft van zijn vordering kon realiseren. Tenzij in uitzonderlijke gevallen zal de A.G. er dus geen voordeel bij hebben om chirografair schuldeiser te worden. Zodra de A.G. de machine met meer winst kan te gelde maken dan wat zij via het faillissement kan recupereren moet zij gewoon akkoord gaan met het voorstel van de curator. Aangezien de curator veelal slechts de waarde bij gedwongen verkoop kan realiseren is het voor de maatschappij met zijn commerciële relaties meestal voordeliger om de machine over te nemen (4).

III. KAN DE CURATOR DE SCHULDVORDERING BETWISTEN ?

De vraag wordt gesteld door Guido Casier die ze meteen positief beantwoordt. Het is inderdaad duidelijk dat de curator bevoegd is om een schuldvordering te betwisten. Wat meer is, hij moet er voor waken dat de regels omtrent de aanvaarding van schuldvorderingen strikt geëerbiedigd worden. De curator moet dus elke aangifte die niet voldoet aan de essentiële grond- en vormvereisten of die niet vergezeld is van rechtvaardigingsstukken, betwisten. Anderzijds mag hij geen nutteloze kosten voor de betwisting doen wanneer de aangifte klaarblijkelijk gegrond is (5). Guido Casier blijkt uit het feit dat de curator geen toelating nodig heeft om de schuldvordering te betwisten af te leiden dat de curator discretionair handelt. Naar ik meen is ten aanzien van een curator het begrip discretionaire bevoegdheid misplaatst aangezien de aard van zijn functie meebrengt dat hij een doelgebonden bevoegdheid heeft (6).

(2) De curator erkent dus dat hij slechts het precair bezit heeft over de machine. De eigenaar kan dus revindiceren krachtens het gemeen recht. In die zin : FREDERICQ, *Traité de Droit Commercial Belge*, Gent, 1949, VIII, nr. 469, blz. 669 ; VAN RYN-HEENEN, *Principes de Droit Commerciale*, IV, Brussel, 1965, nr. 2771, blz. 313.

(3) BASTIN, bijdrage in *Idées nouvelles dans le droit de la faillite*, blz. 335.

(4) Soms kopen leveranciers van een failliete onderneming stukken uit de boedel terug omdat ze die zelf met winst kunnen verder verkopen. Voor een voorbeeld, zie BASTIN, *o.c.*, blz. 346.

(5) DISCART, Het mandaat van de curator van een faillissement, *R.W.* 1964-65, 905.

(6) VAN RYN-HEENEN, *o.c.*, nr. 2687, blz. 248, Over de discretionaire en doelgebonden bevoegdheden kan men o.a. lezen bij VAN GERVEN, *Algemeen Deel*, nr. 65, blz. 168 e.v.

Terloops vermeldt Guido Casier dat de betwisting van een schuldvordering uitsluitend een belangenconflict doet ontstaan tussen de rechten van de massa en die van de alleenstaande schuldeiser. Fredericq (7), die door Casier aangehaald wordt, kan hier niet gevolgd worden. Het is inderdaad nauwkeuriger te stellen (8) dat de curator zowel de gefailleerde als de massa vertegenwoordigt bij het betwisten van een schuldvordering maar dat hij als orgaan van de massa een derde is voor wat het bewijs aangaat van de tegenstelbaarheid van de vordering aan de massa.

IV. IS DE N.V. GELDIG VERTEGENWOORDIGD BIJ DE VERKOOP ?

IV.1 Zoals men weet is de raad van beheer collegiaal bevoegd bij de externe vertegenwoordiging van een N.V. Artikel 54, lid 4 Venn. W. staat toe dat er afgeweken wordt van deze algemene regel. De algemene vertegenwoordigingsbevoegdheid kan door de statuten ook toegekend worden aan elk van de beheerders afzonderlijk, aan bepaalde beheerders met een bijzondere functie (9) of aan een beperkt aantal beheerders die samen moeten handelen. Zelfs heeft het Hof van Cassatie (10) beslist dat de algemene vertegenwoordigingsmacht kan toegekend worden aan een beheerder samen met een niet-beheerder. Deze laatste beslissing gaat in tegen de unanieme rechtsleer maar ze is met het gezag van de hoogste rechtsmacht bekleed en er is geen reden om op dit standpunt terug te komen.

IV.2 In voorliggend geval bevatten de statuten van de N.V. de zogenaamde tweehandtekeningenclausule. Het is de gebruikelijke clausule, gesteld in de termen die voor de wetwijziging van 1973 in vele akten voorkwamen en zoals thans ook nog gebruikelijk is. Vroeger moest ze noodzakelijk als een bewijsregel beschouwd worden omdat de wet verbood om de algemene vertegenwoordigingsmacht anders dan door de collegiale beheerraad te laten uitoefenen (11). Als eerste commentator van de wet van 1973 heeft Ronse (12) in deze clausule een toepassing gezien van art. 54, lid 4. Hij werd door de auteurs algemeen (13) gevolgd. Het stelt

(7) FREDERICQ, *Handboek van het Belgisch Handelsrecht*, II, n r. 1643, blz. 566.

(8) CLOQUET, *Nouvelles Droit Commercial*, IV, nr. 2168 ; Kh. Verviers, 10 feb. 1966, *Jur. Liège*, 1966-67, 69.

(9) RONSE, *Vennootschapswetgeving 1973*, Gent-Leuven 1973, nr. 339, blz. 178 ; anders : HEENEN, *Le projet de première directive en matière de sociétés. Validité des engagements de la société. Europees Vennootschapsrecht*, Leuven, 1968, blz. 109 e.v. ; deze argumentatie, hoe waardevol ook, kan niet meer standhouden na het recente Cassatiearrest, geciteerd in volgende noot.

(10) Cass., 22 dec. 1977 *R. W.*, 1977-78, 2199, met noot P. Crab.

(11) Cass., 19 maart 1906, *Pas.* 1906, I, 180.

(12) RONSE, *o.c.*, nr. 346, blz. 183.

(13) Contra : VAN DER HAEGEN en VERBRAEKEN, *L'Adaption de la législation belge à la première directive de la C.E.E. relative aux sociétés*, *J.T.*, 1974, blz. 132, nr 70

m.i. problemen om dit theoretisch te funderen in het licht van de algemene beginselen van intertemporaal recht. Uiteraard is het wel de meest praktische oplossing en ze kan dan ook behouden worden ; de rechtspraak heeft ze trouwens bevestigd (14).

IV.3 Wat is de toestand als de bewuste clausele niet openbaar gemaakt is ? De tweede inzender, Luc Spincemaille zegt terecht dat de N.V. ze dan niet kan tegenwerpen aan derden te goeder trouw, overeenkomstig art. 54, lid 5 Venn. W. Daaruit gaat hij nu afleiden dat de N.V. dan gebonden wordt door de onbevoegd verrichte handeling van één beheerder. Dit is echter een onverantwoorde omkering. De algemene regel is de collegiale bevoegdheid van de beheerraad. Wanneer de derde uit geen enkel document dat van de vennootschap uitgaat, kan opmaken dat daarvan geldig is afgeweken, dan mag hij niet besluiten tot de individuele bevoegdheid van een beheerder (15).

IV.4 Of de clausele nu openbaar gemaakt is of niet, we moeten besluiten tot de onbevoegdheid van de beheerder die de verkoop gesloten heeft. De N.V. en de curator kunnen die onbevoegdheid met succes opwerpen.

V. WAT MET DE WISSELVERBINTENIS ?

V.1 De koop zou bekrachtigd zijn zo er op geldige wijze een wissel geaccepteerd is ter betaling van de verkoopprijs. Derhalve moeten we onderzoeken of de N.V. geldig vertegenwoordigd was bij het accepteren van de wissel. Zoals beide inzenders hebben bevonden, ligt de oplossing in art. 25 van de eenvormige wisselwet. Daar wordt uitdrukkelijk bepaald dat de acceptatie op de wisselbrief zelf moet worden gesteld (16). De wissel draagt slechts de handtekening van één beheerder, dus is de N.V. niet geldig vertegenwoordigd.

V.2 Wanneer de wisselvertegenwoordiger onbevoegd is, volgt zijn aansprakelijkheid rechtstreeks uit art. 8 E.W. Het eerste lid van dit artikel

(14) Rb. Brussel, 26 juli 1974, *R.P.S.*, 1974, nr. 25809, blz. 195.

(15) Voor de Nederlandse rechtspersonen waarvoor geen algemene wettelijke regel is bepaald, schrijft VAN DER GRINTEN (ASSER-VAN DER GRINTEN (202) dat uit het ontbreken van de aanduiding van de bevoegdheid in de akten van benoeming in geen geval een conclusie kan getrokken worden. M.b.t. het dagelijks bestuur van een N.V. waarvoor onze wetgeving in de keuze tussen de collegiale bevoegdheid of individuele bevoegdheid geen algemene regel vooropstelt, komt RONSE tot een andere oplossing : de derde mag de voor hem meest gunstige oplossing veronderstellen (RONSE, *o.c.*, nr. 382). Wanneer de algemene regel de individuele bevoegdheid voorschrijft, met de mogelijkheid om er statutair van af te wijken, komen beide auteurs tot dezelfde oplossing.

(16) Dergelijk formalisme is een geldigheidsformalisme : RONSE, *Wisselbrief en Orderbriefje*, *APR*, nr. 73 e.v. ; de acceptatie als zodanig is nietig wanneer ze gegeven wordt bij afzonderlijke akte en per brief ; ze doet geen enkele wisselrechtelijke verbintenis ontstaan : Cass. Fr., 22 feb. 1954, *Rec. Dall.*, 1954, Jur., blz. 311.

luit aldus : «Ieder die zijn handtekening op een wisselbrief plaatst als vertegenwoordiger van een persoon voor wie hij niet de bevoegdheid had om te handelen is zelf krachtens de wisselbrief verbonden». Nochtans moeten wel aan enkele voorwaarden (17) voldaan zijn voordat art. 8 E.W. toepassing kan vinden :

1. de beweerde vertegenwoordigde mag niet wisselrechtelijk verbonden zijn ;
2. de onbevoegde vertegenwoordiger moet persoonlijk getekend hebben op de wisselbrief ;
3. de onbevoegde vertegenwoordiger moet bekwaam zijn om zich wisselrechtelijk te verbinden ;
4. de derde die de onbevoegde vertegenwoordiger als zelfstandige wisselschuldenaar wil aanspreken moet op het tijdstip waarop gehandeld werd, te goeder trouw (18) geweest zijn.

Luc Spincemaille heeft nagelaten de goede trouw van de A.G. te onderzoeken. De vraag of de trekker te goeder trouw was bij het verkrijgen van de wissel wordt wel behandeld door Guido Casier. Die goede trouw moet opgevat worden in objectieve zin, d.w.z. dat de trekker niet wist en niet moest weten dat de ondertekenaar onbevoegd was. Moest de A.G. weten dat de beheerder onbevoegd was ? Deze vraag komt neer op het volgende : mag men een beheerder die voorgeeft bevoegd te zijn op zijn blote bewering geloven of moet men de gepubliceerde benoemingsakte nagaan ? Guido Casier antwoordt hierop dat de regelmatig bekendgemaakte benoemingsakte krachtens art. 54 tegenstelbaar is aan derden, dus moet de derde ze kennen. Dat is trouwens ook de mening van prof. Ronse. Voor enkele overwegingen daarbij, zie verder.

VI. DE KOOPOVEREENKOMST.

De beheerder heeft ook als onbevoegde een koopovereenkomst afgesloten. Luc Spincemaille is van mening dat het gemeen recht inzake de aansprakelijkheid van de onbevoegde vertegenwoordiger hier leidt tot de aansprakelijkheid van beheerder A. Op grond van art. 1997 B.W. stelt hij dus beheerder A aansprakelijk en wel ten belope van het negatief belang. Wellicht is het nuttig om hier even Ronse (19) te citeren omdat het onderscheid tussen negatief en positief belang nog te weinig is doorgedrongen. «Het positief belang is het belang bij het geldig tot stand komen van de beoogde verbintenis. Met negatief belang wordt bedoeld niet het belang

(17) RONSE, De aansprakelijkheid van de onbevoegde vertegenwoordiger in het wisselrecht, *R.W.* 1961-62, 981 e.v.

Door de werking van art. 8 E.W. blijft de wissel dus behouden als waardepapier. Dit schijnt een conversie tot eenvoudige schuldbekentenis onmogelijk te maken, wat een oplossing op die basis uitsluit.

(18) Anders : VAN RYN-HEENEN, *o.c.*, nr. 1586, blz. 468.

(19) RONSE, *o.c.*, kol. 975 e.v.

dat de benadeelde had bij de geldigheid van de beoogde verbintenis maar wel de schade die hij niet zou geleden hebben indien de wilsverklaring niet zou gedaan zijn of de daad niet zou verricht zijn. Deze schade omvat derhalve de nadelen die de tegenpartij niet zou geleden hebben indien hij de nietigheid of de aanvechtbaarheid zou gekend hebben, zoals kosten en uitgaven, nalaten van andere kontrakten».

Guido Casier heeft een andere visie. De onbevoegde is niet aansprakelijk overeenkomstig art. 1997 B.W. indien hij aan de wederpartij een voldoende kennis heeft gegeven van zijn ontoereikende vertegenwoordigingsmacht. Steeds volgens Guido rust op de derde een onderzoeksplicht aangezien bepaalde behoorlijk bekendgemaakte clausules aan hem tegenstelbaar zijn. Ronse (20) onderzoekt in zijn derde overzicht van rechtspraak of de bekendmaking van de bevoegdheidsclausule een voldoende kennisgeving is in de zin van art. 1997.

Resteau (21) ontkent dat namelijk zich steunend op de letter van de wet : niet de beheerder zelf immers de publicatie gedaan, maar wel de vennootschap. Bovendien roept hij ook de billijkheid in.

J.M. Marx en het Centre d'étude des sociétés (22) nemen de stelling in dat gepubliceerde statuten een voldoende bekendmaking zijn. Ook Corbiau (23) schrijft een goedkeurende noot onder een arrest van het Hof van Beroep te Gent dat de vordering van de derde tegen een onbevoegde beheerder afwijst : «Les publications, une fois régulièrement faites entraînent une présomption absolue de connaissance dans le chef de tiers, de l'existence et des clauses diverses du pacte social».

Alvast kan deze redengeving thans niet meer in zijn geheel kloppen. Immers, art. 63 bis Venn.W. stelt zelf dat de enkele publicatie van de statuten niet bewijst dat de derde kennis heeft van een eventuele overschrijding van het maatschappelijk doel. De algemene regel is dus niet meer dat de derde statuten moet kennen. In het systeem van de Eerste E.G.-richtlijn moet de derde de statuten niet eens raadplegen aangezien de bevoegdheid van de beheerders duidelijk moet blijken uit de gepubliceerde benoemingsakte (24).

Ronse (25) argumenteert dat er op de wederpartij een onderzoeksplicht rust krachtens art. 1997 BW. Zelfs al vindt deze stelling enige steun in

(20) RONSE Derde overzicht van rechtspraak Vennootschappen, nr. 78, verschijnt in de jaargang 1978 van het *T.P.R.*

(21) RESTEAU, *Traité de sociétés anonymes*, 9e uitg., Brussel 1933-34, II, nr. 89, blz. 99.

(22) MARX, *De la responsabilité des administrateurs dans les sociétés anonymes*, Brussel-Parijs, 1932, nr. 70, blz. 129 ; CENTRE D'ETUDE DES SOCIÉTÉS, *Le statut des administrateurs de sociétés anonymes*, nr. 122, blz. 79 e.v.

(23) CORBIAU, noot onder Gent, 16 feb. 1892, *R.P.S.*, 1892, nr. 312, blz. 211.

(24) Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, 12 nov. 1974, *R.W.*, 1975-76, 1078 met noot A.M. COLAERT. Het probleem van de gebrekkige Belgische wettekst zal door een ingrijpen van de wetgever gewijzigd worden. Een wetsontwerp is aanhangig bij de senaat.

(25) RONSE, Derde overzicht van rechtspraak Vennootschappen, nr. 78, verschijnt in de jaargang 1978 van het *T.P.R.*

bepaalde Franse rechtsleer (26), toch mag worden aangenomen dat de recente Belgische rechtsleer en rechtspraak (27) het anders zien : de derde heeft het recht om de volmacht te vragen maar hij is daartoe niet verplicht. Dat is de onbetwistbare situatie van de onbevoegde vertegenwoordiger naar gemeen recht. Voor wat de situatie aangaat van de onbevoegde beheerder haalt Ronse een sterk argument uit art. 54, laatste lid Venn. W. omdat het uitdrukkelijk bepaalt dat de openbaargemaakte clausule aan derden kan worden tegengeworpen.

Nochtans zou zelfs deze ogenschijnlijk waterdichte formulering voor interpretatie vatbaar kunnen zijn. De Rechtbank van Koophandel te Brussel (28) oordeelde bijvoorbeeld in 1928 dat de publikatie de statutaire clausule weliswaar tegenstelbaar maakt maar dan slechts in de verhouding tussen derden en de vennootschap zelf. Ook de nederlandse hoogleraar Van der Grinten (29) stelt dat «de bestuurder die zich voordoet als bevoegde vertegenwoordiger er zich tegen de wederpartij niet op kan beroepen dat bij onderzoek zijn onbevoegdheid zou zijn gebleken».

Wat ik verwijt aan de door Ronse voorgestane oplossing is dat ze de duidelijk fout van de onbevoegde beheerder niet sanktioniert, wat de deur openzet voor misbruiken. Bovendien laat ze weinig of geen soepelheid toe : elke derde wordt in elk geval geacht de clausule te kennen. Zoiets is m.i. onrealistisch.

1. Elke derde.

Stel dat een jong gezin in hun huis in aanbouw centrale verwarming wil laten installeren door een bepaalde onderneming. Tegen de wintertijd is de installatie nog niet geplaatst en de onderneming kan ze door een niet te voorzien toeval ook niet meer plaatsen. De onderneming weigert elke schadevergoeding omdat telkens een onbevoegde beheerder als wederpartij optrad. Valt het te verdedigen dat deze beheerder niet aansprakelijk is ?

Het lijkt me dat men van niet-handelaars bezwaarlijk kan verwachten dat ze bij elk contact met vennootschappen de bijlagen van het Staatsblad zouden raadplegen (30).

(26) DEMOGUE, *Traité des Obligations en général*, I, nr. 104, blz. 193. Oudere Belgische rechtsleer vindt weliswaar dat de derde die geen volmacht eist, een onvoorzichtigheid of een fout begaat. Deze auteurs menen daarom niet dat de derde zijn verhaalsrecht verliest maar onder andere om die reden leggen zij wel de bewijslast van het feit dat de mandataris zijn volmacht niet voldoende heeft bekend gemaakt, op de derde. Zie LAURENT, XXVIII, nr. 47, blz. 46, en PANDECTES BELGES, Tw. Mandat, nr. 3424, blz. 1182.

(27) Luik, 28 okt. 1946, *Pas.*, 1947, II, blz. 7, *R.Cit.J.B.* 1946, 66 met noot FALLY ; DE PAGE EN DEKKERS, V, nrs. 399 en 400 ; DEKKERS, *Handboek*, II, nr. 1299.

(28) Kh. Bruss., 6 nov. 1928, *Jur. Comm. Brux.*, 1928, 318.

(29) ASSER-VAN DER GRINTEN, *o.c.* II, blz. 65.

(30) Anders : VAN GERVEN, *Algemeen Deel*, nr. 152, blz. 500 : «Eerzijds mag men normaal van een derde verwachten dat hij van de wettelijk voorgeschreven bekendmakingen kennis neemt, alvorens een belangrijke handeling te verrichten».

2. In elk geval.

Ook voor rechtshandelingen die relatief onbelangrijk zijn zouden handelaars en niet-handelaars telkens de statuten moeten raadplegen. De Rechtbank van Koophandel te Brussel (31) wijst erop dat de noodwendigheden van de handel niet toelaten dat voor courante en normale bestellingen telkens de bevoegdheid van de besteller vooraf nagegaan wordt, wanneer het om vennootschappen gaat. De wederpartij kan en moet immers niet voorzien dat een beheerder of een bediende zich aan bedrieglijke manoeuvres te buiten gaat. Ik voeg eraan toe dat ook de onopzettelijke fout van de mandataris niet hoeft vermoed of verwacht te worden.

Bovendien ontstaat een niet te verantwoorden ongelijkheid tussen de verantwoordelijkheid van de onbevoegde bediende en van de onbevoegde beheerder.

Wanneer een bediende tegenover derden optreedt mogen dezen blijkbaar aannemen dat de bediende beschikt over een bijzondere volmacht. Zoals hoger gezegd hebben derden het recht maar niet de plicht om de volmacht te vragen. Nochtans moeten derden ook weten dat de bedienden slechts per juridische uitzondering externe vertegenwoordigingsmacht hebben. Maar zij verliezen hun verhaalsrecht niet wanneer zij de werknemer hun redelijk vertrouwen schenken. Maar dat vertrouwen is plots niet meer redelijk wanneer het om een beheerder gaat, want «die kan immers onbevoegd zijn». Om deze redenen zou ik art. 54, laatste lid Venn. W. liever zo begrijpen dat ze de derde niet verplicht om de benoemingsakte werkelijk te raadplegen ; alleen kan de derde dan zijn gebrek aan kennis niet inroepen tegenover de vennootschap.

Ronse ontkent formeel dat art. 54, laatste lid Venn. W. dergelijke ruimte voor interpretatie biedt. Na het woord van deze gezaghebbende auteur heeft mijn wens nog amper een academisch belang, ... tenzij buitenlandse rechtspraak eerder het standpunt van Van der Grinten zou volgen.

VII. VOORLOPIG BESLUIT

De N.V. is in geen geval verbonden door de koopovereenkomst of wisselverbinde. Volgens de gangbare mening is de A.G. niet te goeder trouw, in objectieve zin, bij het stellen van de rechtshandelingen, omdat de volmacht van de beheerder is bekendgemaakt. Derhalve ontsnapt ook de beheerder aan zijn verantwoordelijkheid.

Dit citaat staat wel in een paragraaf die handelt over de relatie tussen de vertegenwoordigde en de derde : het verantwoordt waarom de derde het risico draagt van de bevoegdheidsverschrijding door een vertegenwoordiger.

Als men aan die verwachting andere conclusies wil verbinden moet men weten dat ze niet overeenstemt met de praktijk. Waarom mordicus een norm willen stellen waarvan de praktijk systematisch afwijkt (behalve de bankpraktijk) en ook steeds zal afwijken ?

(31) Kh. Bruss., 16 nov. 1950, *Jur. Comm. Brux.*, 1951, blz. 276 ; zie ook de formulering van het citaat in vorige noot.

Deze oplossing wekt toch een zeker gevoel van onbehagen : twee beheerders die samen bevoegd zijn om de N.V. te verbinden vonden elk dat die N.V. t.o.v. de A.G. verbonden moest zijn. Door het spel van de vormvoorschriften lukt het ze blijkbaar niet om dat op een juridisch korrekte manier te bewerken. Dat zoiets mogelijk is zet aan tot nadenken. Daarom zocht ik het langs een andere weg.

VIII. BEKRACHTIGING

VIII.1 Bekrachtiging is een eenzijdige rechtshandeling waardoor diegene die bekrachtigt de wil uit dat een rechtshandeling die in zijn naam gesteld is door een onbevoegde, hem toch zou worden toegerekend. Bekrachtiging kan expliciet of impliciet gebeuren maar ze moet uitgaan van een orgaan van de vennootschap dat zelf bevoegd zou zijn om de bekrachtigde rechtshandeling te stellen (32). Hier moeten dus minstens 2 beheerders optreden. Geen van beide inzenders onderzoekt of er in het ondertekenen van een wisselbrief door A en het verzenden ervan door B een bekrachtiging steekt. Inderdaad, de bekrachtiging is een afzonderlijke rechtshandeling, ze is niet het rechtsgevolg van een andere geldige rechtshandeling. Integendeel, de wil om te bekrachtigen kan afgeleid worden uit het feit dat men een rechtshandeling heeft gesteld die nadien zelf nietig bevonden wordt.

VIII.2 Bij het ondertekenen van de wissel namens de N.V. heeft A impliciet de wil geuit dat de N.V. zou verbonden zijn door de verkoopovereenkomst. Tot die wilsuiting kan beheerder B nu toetreden, aldus voltooit (33) hij de rechtshandeling van de bekrachtiging. De beroepsrechtshandeling (34) die de zaak oorspronkelijk hebben beslecht maken nog een delikate operatie : «Het feit om de begeleidende brief te ondertekenen bewijst niet noodzakelijk dat de tweede beheerder het inzicht had om wat dan ook te bekrachtigen».

Aldus geformuleerd is dat mijns inziens een te verregaande eis van bewijsvoering. Als beheerder B een document, ondertekend door een collega, verzendt mag men daaruit toch redelijkerwijze afleiden dat hij meent dat de inhoud van het bewuste document het standpunt van de vennootschap bevat.

Naar mijn smaak is er dan voldoende eenheid naar tijd en ruimte en voldoende eenheid van inzicht om vast te stellen dat twee beheerders die samen handelen, de wens hebben uitgedrukt dat de vennootschap zou gebonden zijn door de verkoopovereenkomst.

(32) RONSE, *Algemeen deel van het Vennootschapsrecht*, Leuven, 1975, blz. 399.

(33) DEMOGUE, *Traité*, I, nr. 218, blz. 207.

(34) Gent, 5 juli, 1935, *Jur. Comm. Fl.*, nr. 5548, blz. 194.

IX. BESLUIT

Ongetwijfeld bevat deze rechtsvraag van JURA FALCONIS voldoende stof tot nadenken. Bij de enkele uitspraken over de externe vertegenwoordigingsmacht, die Ronse in zijn derde overzicht van rechtspraak bespreekt, maak ik de bedenking dat theoretisch juiste standpunten niet altijd gevolgd worden door de rechtsprekende colleges. Wie in de praktijk met onbevoegde vertegenwoordiging te maken heeft zal daar rekening mee dienen te houden.